

7/11

Στρογγυλό τραπέζι

Απόψεις και Προτάσεις για το Νέο Θεσμικό Πλαίσιο Πολιτικής Προστασίας

1

Πρακτικά

Ευθύμης Λέκκας (Συντονιστής Συζήτησης, Καθηγητής ΕΚΠΑ, Πρόεδρος ΟΑΣΠ):

Στόχος της Πολιτικής Προστασίας είναι να περιοριστούν στο μέγιστο δυνατό οι επιπτώσεις των καταστροφικών φαινομένων. Τα φαινόμενα αυτά καθαυτά είναι αναπόφευκτα. Η Πολιτική Προστασία στη χώρα μας μετρά λίγες 10ετίες. Ουσιαστικά ξεκίνησε με την ίδρυση του ΟΑΣΠ, κατόπιν τη θεσμοθέτηση της Γενικής Γραμματείας, ενώ το πιο σημαντικό βήμα έγινε με το Νόμο του 2003 (επί Παπανικολάου). Πέρσι έγινε μια προσπάθεια αναμόρφωσης που δεν ολοκληρώθηκε, ενώ φέτος μέχρι το τέλος του χρόνου αναμένουμε νέα νομοθεσία. Σε κάθε περίπτωση η όποια νομοθεσία πρέπει να βασίζεται σε ξεκάθαρους ρόλους και στάδια, να δίνει προτεραιότητα στην ανάλυση των κινδύνων και στην εκτίμηση τρωτότητας, αλλά και στην εκπαίδευση σε κάθε επίπεδο. Θα πρέπει να ορίζεται και κάθε φορέας που συνδράμει στο στάδιο της αποκατάστασης. Πάνω από όλα η νομοθεσία θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στις αρχές του πλαισίου του Sendai και να εστιάσει στην πρόληψη. Η κλιματική αλλαγή καθιστά τα φαινόμενα δριμύτερα, συχνότερα και πολύ πιο πολύπλοκα, γεγονός που εδώ στην Ελλάδα το ζήσαμε με τα τραγικά γεγονότα στη Μάνδρα και στο Μάτι. Γεγονότα που κατέδειξαν την ανάγκη για νέο χωροταξικό σχεδιασμό, βασιζόμενο στα νέα δεδομένα της κλιματικής αλλαγής. Ανοίγουμε κατάλογο ομιλητών.

Γεράσιμος Παπαδόπουλος (Πρόεδρος North East Atlantic & Mediterranean Tsunami Warning System at UNESCO):

Μετά την πυρκαγιά στο Μάτι δημοσιοποίησα την άποψή μου για το πλαίσιο Πολιτικής Προστασίας, όπως έχει διαμορφωθεί από το 2005 με τη συνεργασία μου με την UNESCO και άλλες χώρες. Υπάρχουν καλά παραδείγματα και είμαστε έτοιμοι να τα υιοθετήσουμε, όπως το ιταλικό. Θέλω να τονίσω τρία βασικά σημεία:

1. Η Πολιτική Προστασία ΔΕΝ είναι Σώμα και ως εκ τούτου δεν πρέπει να υπάγεται στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, αλλά στο Εσωτερικών. Η υπαγωγή στο ΥπΠροΠο δημιουργεί σειρά προβλημάτων σε επίπεδο δημόσιας διοίκησης. Προτείνεται η θεσμοθέτηση Υπουργείου Πολιτικής Προστασίας παρά τω Πρωθυπουργώ, ώστε να δύναται να επιβάλλει μέτρα κατά περίπτωση και όταν αυτό απαιτείται
2. Δημιουργία 13 Περιφερειακών Υπηρεσιακών Κέντρων Πολιτικής Προστασίας
3. Κατά μέσο όρο η θητεία των Γενικών Γραμματέων δεν ξεπερνά τους 18 μήνες. Δεν προλαβαίνουν να σχεδιάσουν, να νομοθετήσουν, να αναμορφώσουν. Όλοι εκτός 2 προέρχονταν από Σώματα Ασφαλείας. Ατυχής η λογική. Η Πολιτική Προστασία περιλαμβάνει Επιστήμη και Τεχνολογία και την ίδια στιγμή στην Ελλάδα θέματα γραφειοκρατίας κωλύουν τη συνδρομή στο Copernicus. Ο Νόμος Παπανικολάου του 2003 προέβλεπε Κέντρο Εφαρμοσμένων Μελετών εντός της Γενικής Γραμματείας, που δεν υλοποιήθηκε ποτέ. Τα 2008-2009 άφησαν πίσω τους άχρηστους οργανισμούς. Δεν έχει αλλάξει κάτι. Δεν είμαι αισιόδοξος. Επιφυλάσσομαι για το νέο νομικό και θεσμικό πλαίσιο, καθώς δεν υπήρχαν σχετικές Προγραμματικές Δηλώσεις.

2

Κώστας Χουβαρδάς (Προϊστάμενος Αυτοτελούς Δ/νσης Πολιτικής Προστασίας Περιφέρειας Αν. Μακεδονίας & Θράκης):

Ελπίζω ό,τι κατατεθεί να τεθεί σε πλήρη διαβούλευση και να μη βρεθούμε προ εκπλήξεων όπως με τη θεσμοθέτηση των 13 Συντονιστών, που δεν επιτρέπει να κεφαλαιοποιηθεί η εμπειρία στο χώρο. Στερούμαστε Χαρτών επικινδυνότητας. Λειτουργούμε σε 24ωρη βάση και τα Σαββατοκύριακα, χωρίς λειτουργίσιμες δομές. Παρουσιάζονται παθογένειες, δεν υπάρχουν συγκεκριμένοι κανόνες, δεν ενσωματώνονται οι γνώσεις σε όλους, δεν έχουμε κοινή εικόνα συμβάντος, στερούμαστε Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης, δεν υπάρχουν επιτροπές εκτίμησης και ενημέρωσης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το ENGAGE, πρόσβαση στο οποίο δεν έχει δοθεί στους ΟΤΑ. Από την άλλη δεν προβλέπεται λογοδοσία σε περίπτωση παραλείψεων.

Απαραίτητα πρέπει να γίνει καταγραφή τρωτοτήτων σε ενιαίο GIS και πολυήμερη δημόσια διαβούλευση σε όποιο νέο θεσμικό πλαίσιο.

Ελευθερία Πογιατζή (ΕΑΓΜΕ, Προϊσταμένη Διεύθυνσης Διαχείρισης Φυσικών και Τεχνολογικών Κινδύνων):

Θα εστιάσω στην πρόληψη. Με μεγάλη ευχαρίστηση είδα το Σχέδιο Πλημμυρικού Κινδύνου. Στερούμαστε αντίστοιχων δράσεων σε μεγάλη κλίμακα για τα υπόλοιπα είδη κινδύνων και τα multi-hazards. Μόνο για νέες περιοχές υπάρχουν χάρτες κατανομής εδάφους κατά ΕΑΚ.

Γαρυφαλιά Κωνσταντοπούλου (ΕΑΓΜΕ, Δ/ση Τεχνικής Γεωλογίας):

Προσθέτω στα όσα είπε η κ. Πογιατζή μία ειδική περίπτωση, την οποία έχουμε αντιμετωπίσει: την επικινδυνότητα ακτών. Η σεισμικότητα σε συνδυασμό με την επικινδυνότητα καταπτώσεων έχουν ως συνέπεια τον εγκλωβισμό, καθώς δεν υπάρχουν σχέδια έκτακτης ανάγκης. Πολύ περισσότερο παρά πολλές περιοχές είναι εκτεθειμένες σε κίνδυνο τσουνάμι. Οι περιοχές αυτές είναι πολυπληθείς, δεν υπάρχουν σχέδια καταφυγής και ο χρόνος αντίδρασης είναι μικρός.

Δημήτρης Μπίρμπας (ΚΕΔΕ, τ. Δήμαρχος Αιγιάλεω):

Το άρθρο 103 του Συντάγματος κάνει ιδιαίτερη μνεία στη νησιωτικότητα, αλλά είναι μεγάλο το ποσοστό των Δήμων που λειτουργούν με προσωπικό λιγότερο των 20 ατόμων! Η Πολιτική Προστασία δεν μπορεί να εντάσσεται παρά στο Υπουργείο Εσωτερικών. Εφαρμόζεται υποχρεωτικά ο Ξενοκράτης, αλλά απαιτούνται σχέδια δράσεις από τους Δήμους, οι οποίοι κάνουν ελάχιστα πράγματα. Οι ευθύνες μετατίθενται και βρίσκονται πάντα οι αποδιοπομπαίοι τράγοι. Στη Μάνδρα στην παλαιά Εθνική Οδό διανοίχτηκε η κοίτη. Σημαντική η παρουσία των Διασωστών. Τα νησιά πρέπει να δράσουν με υπερπόντιες συνεργασίες με νησιά της Γαλλίας, της Πορτογαλίας και της Ισπανίας, καθώς δεν υπάρχει αυτάρκεια σε κάθε νησί.

Γιώργος Κωστόπουλος (Προϊστάμενος Τμήματος Πολιτικής Προστασίας Περιφερειακής Ενότητα Εύβοιας):

Έχουν γίνει αναφορές στο Συνέδριο για την Εύβοια και ευχαριστούμε για αυτό. Ένα χρόνο τώρα μάταια στέλνω στους αρμόδιους προτάσεις για διάνοιξη οδών προς τη θάλασσα. Οι Δήμοι είναι ανύπαρκτοι σε επίπεδο Πολιτικής Προστασίας, χωρίς να φέρουν ευθύνη οι συνάδελφοι, καθώς δεν ορίζονται οι υπεύθυνοι υπάλληλοι. Η αποκεντρωμένη Διοίκηση ανύπαρκτη – δεν τους ξέρουμε. Απαράδεκτη η ανάθεση πολλαπλών αρμοδιοτήτων (π.χ. καθαριότητας) στα στελέχη Πολιτικής Προστασίας. Οι υποχρεώσεις είναι διαρκείς Χειμώνα – Καλοκαίρι. Είμαστε 16 ώρες σε επιφυλακή τις καθημερινές και 24 τα Σαββατοκύριακα και τις αργίες. Εισπράττουμε 3000 ευρώ το χρόνο για τις υπερωρίες μας. Έχουμε να αντιμετωπίσουμε ρέματα που δεν έχουν οριοθετηθεί και έργα Δήμων πάνω στα ρέματα (γήπεδα μπάσκετ, νεκροταφεία). Προτείνω GPS στα οχήματα, αφιερωμένο χώρο συσκέψεων και θάλαμο επιχειρήσεων σε επίπεδο Νομού.

Σωτήρης Κουρής (Αντιπεριφερειάρχης Ιονίων Νήσων):

Ήμουν αρμόδιος Αντιπεριφερειάρχης το 2014 με τους σεισμούς στα Ιόνια και θέλω να μεταφέρω την εμπειρία μου. Υπήρξε άμεση αντιμετώπιση και επέμβαση από το Κράτος. Οι μηχανικοί του

ΟΑΣΠ ήρθαν για αυτοψίες και το βράδυ είχαμε τα πρώτα αποτελέσματα και με βάση αυτά κάναμε τη σύσκεψη. Είναι σημαντική η προετοιμασία όλων των φορέων. Το βασικότερο είναι να παίρνονται άμεσα οι αποφάσεις από τον τοπικό Αντιπεριφερειάρχη. Υπήρξε τότε φοβερή βοήθεια και τους ευχαριστώ όλους. Κατά τον πρώτο μήνα αποκατάστασης δόθηκε κονδύλι > 1 εκατομμυρίου με νόμιμη απόφαση της οικονομικής επιτροπής. Επί δύο μήνες λειτουργούσε το ΣΟΠΠ σε 24ωρη βάση. Οι πληρωμές για τις εργασίες καθαρισμού, σίτισης, μεταφορών, στέγασης έγιναν παρουσία Δημόσιου Επίτροπου και Εισαγγελέα. Όταν έπεσαν οι βράχοι στον Αθέρα με καταστροφές σε 2 σπίτια, ο Δήμαρχος δε θέλησε να το διαχειριστεί, μέχρι την επέμβαση με αυτόφωρο από τον Εισαγγελέα. Ο Επίτροπος αρνήθηκε να εκταμιεύσει τη 2^η δόση θεωρώντας το αρμοδιότητα του ΥπΠροΠο και του Υγείας. Τελικά πληρώθηκαν πέρυσι με ειδική νομοθετική ρύθμιση. Και ρωτώ: Ποιος ιδιώτης σε επόμενο σεισμό θα εκτελέσει εντολή; Ήδη το 60% αρνήθηκε σε πρόσφατες πλημμύρες. Το νέο Νομοθετικό πλαίσιο πρέπει να προβλέπει κάθε λεπτομέρεια, ώστε να δίνει τη δυνατότητα σε κάθε αρμόδιο να εκτελεί.

Μαρία Κλεάνθη (Διευθύντρια ΔΑΕΦΚ):

Η διαχείριση τότε αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση

Σωτήρης Κουρής (Αντιπεριφερειάρχης Ιονίων Νήσων):

Ο Δήμαρχος σκεφτόταν εκκένωση Αργοστολίου και τον σταμάτησε ο Λέκκας. Τα κρουαζιερόπολοια ήταν η ιδανική λύση.

Γιώργος Αριστείδης (Υποπυραγός Π.Υ. Κέρκυρας):

Διαβάζω απόσπασμα από το πόρισμα της ανεξάρτητης επιστημονικής επιτροπής για το Μάτι: *Είναι σαφές λοιπόν ότι τόσο το θεσμικό πλαίσιο όσο και η εφαρμογή στην πράξη της διαχείρισης των πυρκαγιών δασών και υπαίθρου στην Ελλάδα συνθέτουν ένα πολύπλοκο και χαοτικό τοπίο. Η κατάσταση αυτή υποδαυλίζει τον απαιτούμενο συντονισμό και την επιχειρησιακή ετοιμότητα που απαιτούν οι μεγάλης κλίμακας ή ανεξέλεγκτες πυρκαγιές οι οποίες έχουν δημιουργήσει πολύ σοβαρά προβλήματα στη χώρα μας την τελευταία δεκαετία. Είναι ενδεικτικό ότι στην πρόληψη των πυρκαγιών δασών και υπαίθρου συμμετέχουν σαράντα πέντε (45) συναρμόδιοι φορείς που πρέπει να συντονιστούν σε ένα κοινό πλαίσιο. Ο συντονισμός της πρόληψης θα έπρεπε να ασκείται σύμφωνα με το Ν. 2612/1998 από τη Δασική Υπηρεσία κάτι το οποίο, λόγω νομικού κενού (μη ενεργοποίηση του άρθρου 100 του Ν. 4249/2014), δεν γίνεται. Για την καταστολή των πυρκαγιών πρέπει να συνεργαστούν δεκαεπτά (17) φορείς που ανήκουν σε έξι (6) Υπουργεία, προκειμένου να ασκήσουν έντεκα (11) διαφορετικές αρμοδιότητες!*

Σχέδια και Εγκύκλιοι πρέπει να συντάσσονται σε συνεργασία με τους ΟΤΑ. Στις 30 Οκτωβρίου δημοσιοποιήθηκε Σχέδιο για τον πλημμυρικό κίνδυνο 130 σελίδων! Πρέπει διαρκώς να διαβάζουμε και να αποκωδικοποιούμε διατάξεις. Μπορεί να γίνει απλούστευση με συγκεκριμένες ρουτίνες και πρωτόκολλα, ειδικά για διαδικασίες εκκένωσης, ή σωστότερα οργανωμένης απομάκρυνσης πολιτών, ως προληπτικό μέτρο που θα τίθεται σε εφαρμογή υπό προϋποθέσεις. Μετά το 18 η διαδικασία εμπίπτει στις διαδικασίες διάσωσης και περνά στη δική

μας αρμοδιότητα. Ένα ηθικό θέμα που τίθεται είναι το τι πρέπει να κάνουμε με τους ηλικιωμένους ειδικά που αρνούνται να εκκενώσουν προκειμένου να μην παραβιάσουμε το καθήκον μας. Κατά τα άλλα, συμφωνώ με τον κ. Παπαδόπουλο.

Μαρία Μουζάκη (Προϊσταμένη Τμήματος Πολιτικής Προστασίας Περιφερειακής Ενότητας Ζακύνθου):

Στη δική μας περίπτωση βγήκαν από τα σπίτια με χειροπέδες

Ηλίας Αργύρης (Προϊστάμενος Γραφείου Αυτοτελούς Τμήματος Προστασίας Δήμου Ρόδου):

Σημαντική η επιχειρησιακή διαλειτουργικότητα και η συνεργατικότητα όλων των φορέων που εμπλέκονται. Υπόδειγμα οι πρακτικές της συναδέλφου Λουκέρη. Στο νέο νομοθετικό πλαίσιο πρέπει να υπάρχουν σαφείς ρόλοι, αλλά και να προβλέπονται συμβατότητα εξοπλισμών, διαδικασιών και μέσων. Λαμβάνω μία Εγκύκλιο ανά μήνα, καθεμία με 50 bullets, από τα οποία υλοποιήσιμα τα 15. Ένας ελεγκτικός μηχανισμός θα μπορούσε να βοηθήσει στην υλοποίηση, στο σχεδιασμό, αλλά και στην απλούστευση των διαδικασιών.

Μιράντα Δανδουλάκη (Υπεύθυνη Σπουδών και Έρευνας ΕΚΔΔΑ):

Το νέο πλαίσιο πρέπει να:

1. έχει ιεραρχικό μοντέλο με αντίληψη από πάνω προς τα κάτω. Δεν είναι άθροισμα περιστατικών αυτά που πρέπει να αντιμετωπιστούν, αλλά πολυπλοκότερες καταστάσεις. Ως εκ τούτου στο προσοντολόγιο των εντολών πρέπει να εντάσσεται η ικανότητα διαχείρισης σε απρόβλεπτες καταστάσεις και η ανάπτυξή της.
2. αποδίδει αυξημένο ρόλο στην Τοπική Αυτοδιοίκηση
3. λαμβάνει υπόψη την τεχνολογία ως βοηθητικό εργαλείο

Ανδρέας Κορίκης (Αντιπρόεδρος ΕΟΔ Κέρκυρας):

Υπάρχει κενό στην πρόληψη και δε βοηθιούνται οι οργανωμένες ομάδες εθελοντών. Η ΕΟΔ έχει πείσει άλλες χώρες και έχει πάρει δωρεές από αυτές: πρόσφατα πήρε σκάφη αξίας ενός εκατομμυρίου ευρώ από τη Νορβηγία! Δεν υπάρχει μέθοδος αξιολόγησης των Ομάδων.

Γιάννης Ζαμάνης (Διοικητής Π.Υ. Κέρκυρας, Πύρραρχος):

Είμαι 27 χρόνια στο Σώμα. Πρέπει να γίνει παραγωγικός διάλογος χωρίς στοιχεία ανταγωνισμού. Έχω αντιμετωπίσει πολλά γεγονότα και έχω διδαχτεί από αυτά. Το συμπέρασμά μου είναι ότι τίποτα δε θα προχωρήσει αν δεν υπάρξει ευαισθητοποίηση από τα Σχολεία, Κράτος οργανωμένο, Παιδεία. Είμαστε πολιτικά όντα και η συζήτηση είναι πολιτική. Την κουλτούρα της Πολιτικής Προστασίας πρέπει να τη διδαχθούν τα παιδιά. Στο επίπεδο αυτό πάμε κάπως καλύτερα, αλλά υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης. Με διάλογο και συνεργασία παράγουμε πολιτισμό και ιδέες. Χωλαίνουμε στη συνένωση. Η Πυροσβεστική Υπηρεσία μόνη της δεν κάνει τίποτα. Το Συνέδριο θετικό – η Επιστήμη βοηθά πολύ. Συνδυάζουμε πράξη και θεωρία. Και κάθε μέρα μαθαίνουμε.

Πρέπει να γίνεται αξιολόγηση μετά από κάθε συμβάν. Έχουμε άριστη συνεργασία με το Δήμο. Διαθέτουμε τέλειο σύστημα επικοινωνίας TETRA αναξιολογήτο, που δεν αναβαθμίστηκε, οχήματα ικανοποιητικά σε αριθμό, αλλά σε κατάσταση γενικότερης εγκατάλειψης. Έζησα το Μάτι, όπου κάποιοι έβγαζαν σέλφι! Όταν οι πολίτες είναι αδιάφοροι, καμία Πολιτική Προστασία δεν μπορεί να τους σώσει. Συνείδηση, Παιδεία και κίνητρα για Εθελοντισμό.

Κώστας Κοκολάκης (τ. Διευθυντής Πολιτικής Προστασίας Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας – Θράκης):

Διαπιστώνω μετά λύπης ότι από το Συνέδριο απουσιάζει η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, στην οποία εργάζονταν 3 μετεωρολόγοι σε βάρδιες, μέχρι που έφυγαν επί Υπουργού Δημόσιας Τάξης Φούρλα. Ο νόμος προβλέπει 13 Περιφερειακούς Συμβούλους με αποκλειστική αρμοδιότητα. Και έχουμε 7 Αποκεντρωμένες Διοικήσεις. Ποιος ο ρόλος των Συμβούλων; Για να αποποιηθούν τις ευθύνες. Ερώτημα: ποιον θα «ακούει» ο τοπικός της Π.Υ.; Από την άλλη η ΚΕΔΕ κάνει κατανομή πιστώσεων ανάλογα με τον πληθυσμό! Στην Αττική δόθηκαν 1,5 εκατομμύριο ευρώ σε συνδέσμους (από 100 χιλιάδες σε καθέναν). Το Βιβλίο Επιχειρησιακού Σχεδιασμού της ΚΕΔΕ και του Λέκκα δεν αξιοποιείται και οι εκπαιδευόμενοι στο ΕΚΔΔΑ δεν ασχολούνται με την Πολιτική Προστασία. Από πολλούς θεωρείται ότι η Πολιτική Προστασία καθαρίζει οικόπεδα! Θεωρείται πάρεργο.

Κάθε καταστροφή έχει γεωγραφικό προσδιορισμό. Αν πλήττονται από μία καταστροφή περισσότεροι του ενός Δήμοι, οι ίδιοι πρέπει να το διαχειριστούν και όχι η Περιφέρεια από μακριά, ούτε καν “σε συνεργασία”, αλλά διακριτά.

Υπάρχει τέλος η ανάγκη για κοινή συχνότητα έκτακτης ανάγκης.

6

Ευθύμης Λέκκας (Συντονιστής Συζήτησης, Καθηγητής ΕΚΠΑ, Πρόεδρος ΟΑΣΠ):

Ο κύκλος ομιλητών κλείνει εδώ. Θίχτηκαν δικαίως ζητήματα διοικητικά, οργανωτικά, επιχειρησιακά, οικονομικά, ζητήματα για τον εθελοντισμό, καλύφθηκε σε μεγάλο βαθμό το θέμα του τραπέζιου και διαπιστώνεται λίγο έως πολύ σύμπνοια απόψεων.

Επιφυλασσόμαστε για διεξαγωγή σχετικής ημερίδας στην Αθήνα παρουσία αρμοδίων.

Ευχαριστούμε θερμά!

Γραμματεία: Κατερίνα – Ναυσικά Κατσετσιάδου